

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Вінницький торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

Всеукраїнська науково-практична конференція

«РОЗВИТОК ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»

**Збірник тез
2 жовтня 2024 року**

Вінниця – 2024

УДК: 796.5:338.48.078 (477)

Розвиток туризму в Україні в умовах воєнного стану: тенденції та перспективи: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 2 жовтня 2024 р.). Вінниця, 2024. 144 с. – Мова укр. і англ.

У збірнику матеріалів конференції розглядаються питання:

1. Проблеми і перспективи розвитку національного ринку туристичних послуг.
2. Туристично-рекреаційний потенціал регіонів України.
3. Вплив війни на розвиток внутрішнього та міжнародного туризму.
4. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку традиційних та інноваційних напрямів туризму в Україні.
5. Менеджмент та маркетинг туризму та сфери гостинності в умовах воєнного стану.
6. Матеріальна та нематеріальна культурна спадщина як основа розвитку нових туристичних маршрутів.
7. Тренди в туризмі та сфері гостинності.

Редакційна колегія:

Голова редакційної колегії – Наталія ЛОЗОВСЬКА – директор ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Відповідальний секретар – Галина ТРУБЛЯК – завідувач навчально-методичного кабінету ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Члени редакційної колегії:

Людмила САВЛУК – заступник директора з навчальної роботи ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Тетяна ФАДЄЄВА – к.геогр.н., голова циклової комісії туризму та природничих дисциплін ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Альона РЯБЦЕВА – викладач туристичних дисциплін ВСП «ВТЕФК ДТЕУ».

Відповідальність за зміст матеріалів, їх відповідність вимогам чинного законодавства і достовірність фактів та статистичних даних несуть автори.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Борисенко Людмила РОЛЬ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	7
Петрова Світлана, Рябенська Марина ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ.....	9
Рожко Зоя, Качан Назар ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	11
Чаглей Світлана, Фадєєва Тетяна ЗМІНИ У РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	13

СЕКЦІЯ 2. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Алексєєнко Дмитро СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ ТУРИЗМУ: ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНСЬКИХ РЕГІОНАХ.....	16
Война Інна, Когут Олена ІСТОРИКО-АРХІТЕКТУРНІ РЕСУРСИ ВІННИЦЬКОГО РАЙОНУ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ.....	18
Гібкін Кирило ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВЩИНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД	21
Гріценко Кароліна, Телячук Наталія THE NATIONAL PIROHOV'S ESTATE MUSEUM.....	24
Дзюба Олександра, Фадєєва Тетяна ДОСВІД ПРОХОДЖЕННЯ ПІШОХІДНОГО МАРШРУТУ В КАРПАТАХ.....	26
Мельник Наталія ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ВІННИЧЧИНИ: УМОВИ ТА ЕКСКУРСІЙНІ МОЖЛИВОСТІ.....	28
Михайлова Софія, Масловата Дар'я РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАРСЬКОЇ ГРОМАДИ.....	31
Парубок Ангеліна, Фадєєва Тетяна ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЕЛИЩА СТРИЖАВКА ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	33
Рожко Зоя, Гачковська Аліна, Рожко Марія ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	35

СЕКЦІЯ 3. ВПЛИВ ВІЙНИ НА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ

Гапій Ольга, Коріненко Вадим ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ...	38
---	----

різноманітними. Завдяки багатій історичній та архітектурній спадщині регіон має великий потенціал для створення привабливих туристичних продуктів. Розробка туристичних маршрутів із зазначеними об'єктами, їх популяризація може сприяти попиту і, як наслідок, заохочення державних органів та приватних інвесторів до реставрації пам'яток архітектури, до розвитку туристичних комплексів і послуг біля основних історичних об'єктів, розвитку готельної та транспортної інфраструктури.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: [Монографія]. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2001. 395 с.

2. Перелік пам'яток культурної спадщини місцевого значення Вінницької області, занесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. URL: <https://www.vin.gov.ua/bilshe/region/vinnychchyna-turystychna>

Кирило ГІБКІН, завідувач відділення харчових технологій та сфери обслуговування ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж ДТЕУ», м. Харків

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВЩИНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Актуальність дослідження туристичного потенціалу Харківщини після війни зумовлена необхідністю відновлення економіки регіону та соціальної сфери, де туризм відіграє важливу роль. Війна спричинила значні руйнування інфраструктури, зокрема туристичних об'єктів, готелів, транспортних шляхів та культурних пам'яток, що призвело до зниження туристичної активності. Проте післявоєнний період відкриває нові можливості для відродження туризму, оскільки регіон має багату історико-культурну спадщину, унікальні природні ресурси та потенціал для розвитку різних видів туризму, таких як екологічний, культурно-історичний, медичний та агротуризм. Вивчення та оцінка туристичного потенціалу Харківщини сприятиме створенню нових туристичних маршрутів, залученню інвестицій та розвитку малого і середнього бізнесу, що стане важливим кроком на шляху до економічного відновлення та покращення міжнародного іміджу регіону.

Харківщина багата на історичні та культурні пам'ятки, що свідчать про її багатогранну спадщину. Однією з найвідоміших є Харківський університет, заснований у 1804 році, який став центром освіти та науки в Україні. Архітектурні пам'ятки, такі як Будинок із левами, Палац науки і мистецтв і Оперний театр, – вражають своєю красою та історичним значенням.

Крім того, в регіоні розташовані численні музеї, серед яких Музей історії міста Харкова та Харківський художній музей, які зберігають безцінні експонати

Також варто зазначити археологічні знахідки, що свідчать про давні цивілізації, які населяли ці території, зокрема скіфські кургани. Всі ці пам'ятки є важливими елементами туристичного потенціалу регіону, привертаючи увагу як внутрішніх, так і міжнародних туристів.

До початку війни Харківщина мала значний потенціал для розвитку туристичних маршрутів, які відображали її багатий культурний та історичний спадок. Регіон

пропонував різноманітні маршрути, що охоплювали як міські, так і природні об'єкти [4].

Крім того, розвивалися маршрути, що включали природні резервати та парки, такі як Національний парк "Гомільшанські ліси" та "Гірський парк" у місті Харків, які пропонували активний відпочинок і можливості для екологічного туризму. Такі маршрути зазвичай містили піші прогулянки, велосипедні екскурсії та спостереження за природою.

Важливу роль у розвитку туристичних маршрутів відіграли туристичні оператори, які створювали готові пакети турів та пропонували індивідуальні екскурсії. Державні та місцеві органи влади також підтримували розвиток туристичної інфраструктури, вкладаючи інвестиції в оновлення доріг, інформаційних знаків та інших елементів туристичної інфраструктури.

Євро 2012 відіграло значну роль у розвитку туристичного потенціалу України, зокрема Харківщини, оскільки це був перший великий міжнародний спортивний захід, який проводився в країні. Проведення турніру сприяло суттєвому підвищенню інвестицій у інфраструктуру, зокрема в готельний бізнес, транспортні системи та спортивні об'єкти. Харків, як один із міст-господарів, отримав можливість модернізувати свої стадіони та покращити міську інфраструктуру, що першочергово підвищило його привабливість для туристів.

Крім того, Євро 2012 сприяло активній промоції української культури, традицій та гостинності на міжнародній арені, залучаючи значну кількість іноземних туристів. Це дало поштовх для розвитку нових туристичних маршрутів, які охоплювали як спортивні, так і культурні події. Під час чемпіонату місто стало центром соціальної активності, де проходили численні культурні заходи, фестивалі та концерти, що сприяло популяризації регіону як туристичного напрямку [3].

Станом на вересень 2024 року оцінка збитків, завданих війною туристичним об'єктам та інфраструктурі Харківщини, є надзвичайно актуальною та складною задачею. Внаслідок бойових дій багато історичних та культурних пам'яток зазнали значних пошкоджень, включно зі знищенням або частковим руйнуванням архітектурних об'єктів, музеїв, театрів та інших культурних установ. Зокрема, великої шкоди зазнали такі значущі об'єкти, як Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна.

Крім того, війна суттєво вплинула на туристичну інфраструктуру, включно з готелями, ресторанами, транспортними засобами та дорожніми мережами. Так наприклад, було зруйновано Харківський готель «Kharkiv Palace», біля якого було 2 «прильоти». Багато закладів були змушені закритися або скоротити свою діяльність, що призвело до втрати робочих місць і зниження рівня обслуговування. Згідно з попередніми оцінками, загальні збитки туристичної інфраструктури в регіоні можуть сягати мільярдів гривень, що ускладнює відновлення та реабілітацію галузі.

Однак, незважаючи на ці значні збитки, зберігається надія на відновлення туристичного сектору завдяки інвестиціям у відновлення та модернізацію інфраструктури, а також через ініціативи, спрямовані на підтримку місцевих підприємців і розвиток нових туристичних продуктів, які можуть залучити відвідувачів у післявоєнний період.

Станом на липень 2024 року, за даними міської ради, ситуація з ресторанним та торговим господарством демонструє позитивні зміни, незважаючи на виклики, пов'язані з війною та енергетичною кризою. З початку року відкрилися 32 нові підприємства ресторанного господарства, 6 перукарень, 5 майстерень шиномонтажу, дві лазні тощо, що свідчить про активність бізнесу в умовах післявоєнної віднови.

Загалом у місті функціонує майже 4 тисячі торгових підприємств, серед яких 1,6 тисячі кафе та ресторанів, а також 1,1 тисячі підприємств побутового обслуговування. Це підкреслює важливість сфери послуг для економіки Харкова та наявність різноманітності в торгових пропозиціях.

В умовах потенційного тривалого блекауту в місті готові до роботи 1102 продовольчих і 198 непродовольчих магазинів, 424 аптеки, 16 ветеринарних клінік та 35 зоомагазинів, а також 125 автогазозаправних станцій. Це забезпечить доступ до необхідних товарів і послуг для мешканців, навіть за складних умов.

Більше того, понад 100 ресторанів і 50 станцій технічного обслуговування (СТО) та хімчисток обладнані альтернативними джерелами живлення, що дозволяє їм продовжувати свою діяльність у випадку відключення електроенергії [2].

Можливості розвитку внутрішнього туризму в Україні, зокрема в Харківщині, є досить перспективними, особливо в контексті післявоєнної відбудови. По-перше, регіон має багатий культурний спадок, історичні пам'ятки, природні резервати та унікальні ландшафти, що можуть зацікавити туристів з інших областей. Створення нових туристичних маршрутів, які охоплюють як культурні, так і природні об'єкти, може значно збільшити потік внутрішніх туристів.

По-друге, зростаючий інтерес до екологічного та агротуризму відкриває нові горизонти для розвитку внутрішнього туризму. Відвідування місцевих фермерських господарств, участь у традиційних ремеслах та культурних фестивалях сприяє не лише розвитку економіки, але й збереженню культурної ідентичності.

По-третє, активне впровадження цифрових технологій у туристичну сферу може значно спростити процес планування подорожей та доступ до інформації про туристичні об'єкти. Створення мобільних додатків та платформ для бронювання послуг дозволить залучити молодшу аудиторію.

Крім того, розвиток інфраструктури, зокрема готельного господарства та транспорту, стане важливим чинником для залучення внутрішніх туристів. Співпраця з місцевими підприємцями, а також державна підтримка може сприяти розвитку нових туристичних продуктів та пакетів, які відповідають сучасним вимогам і очікуванням споживачів.

Створення нових туристичних маршрутів та продуктів є ключовим етапом у відновленні та розвитку туристичного сектору в Харківщині, особливо в умовах післявоєнного відновлення. Це процес, що включає аналіз потреб туристів, визначення унікальних рис регіону та інтеграцію культурних, історичних і природних ресурсів у туристичну пропозицію [1].

По-перше, важливо розробити тематичні маршрути, які охоплюють історичні, культурні та природні об'єкти. Наприклад, екскурсії до історичних пам'яток, музеїв, природних резервів, а також агротуристичні маршрути, що міститимуть відвідування фермерських господарств та участь у місцевих фестивалях. Це дозволить туристам не лише ознайомитися з культурною спадщиною, але й взяти участь у традиційних ремеслах та скуштувати місцеву кухню.

По-друге, важливо враховувати інтереси різних цільових груп. Наприклад, можна створити маршрути для сімейного відпочинку, молодіжні тури, екологічні програми або маршрути для активного відпочинку, що включають велосипедні прогулянки та пішохідні екскурсії.

Крім того, співпраця з місцевими підприємцями та готелями для розробки комбінованих туристичних пакетів сприятиме зростанню внутрішнього туризму. Спеціальні пропозиції, такі як знижки на групові екскурсії або пакети з проживанням і харчуванням, можуть зацікавити потенційних відвідувачів.

Отже, перспективи відновлення туристичного потенціалу Харківщини після війни є обнадійливими та багатогранними. Перш за все, регіон має значні ресурси, такі як багатий культурний спадок, історичні пам'ятки та природні ландшафти, які можуть привернути увагу туристів як з України, так і з-за кордону. Відновлення цих об'єктів, а також розробка нових туристичних маршрутів та продуктів можуть суттєво підвищити інтерес до регіону.

Активна участь місцевих підприємців у розвитку туризму та обслуговуючого сектора створює основу для динамічного зростання. Відкриття нових ресторанів, готелів і центрів обслуговування допоможе забезпечити якісне обслуговування туристів та сприятиме економічному розвитку регіону.

Також важливо, що Харківщина може скористатися новими тенденціями в туризмі, такими як екологічний, агротуризм та wellness-програми. Це дозволить привернути нові цільові аудиторії, які шукають автентичний досвід та зосереджені на сталому розвитку.

Нарешті, активне використання цифрових технологій у просуванні туристичних продуктів, такі як онлайн-платформи для бронювання та соціальні мережі для маркетингових кампаній, відкриває нові можливості для залучення молодіжної аудиторії.

Тож, перспективи відновлення туристичного потенціалу Харківщини є досить обнадійливими, за умови комплексного підходу, включаючи розвиток інфраструктури, співпрацю з місцевими підприємцями та адаптацію до нових ринкових умов.

Список використаних джерел

1. Смесова В., Яськов Є. Інвестиційна привабливість економіки України: сучасний стан та рейтингове оцінювання. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-66> (дата звернення: 29.09.2024).
2. У Харкові з початку року відкрилося понад 30 нових кафе та ресторанів. *Слобідський край*. URL: <https://www.slk.kh.ua/oblast-online/harkiv/u-harkovi-z-pocatku-roku-vidkriлося-ponad-30-novih-kafe-ta-restoraniv.html> (дата звернення: 29.09.2024).
3. Учасники проектів Вікімедіа. Фінальний турнір чемпіонату Європи з футболу 2012. Місто Харків (монета) *Вікіпедія*. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Фінальний_турнір_чемпіонату_Європи_з_футболу_2012._Місто_Харків_\(монета\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Фінальний_турнір_чемпіонату_Європи_з_футболу_2012._Місто_Харків_(монета)) (дата звернення: 29.09.2024).
4. Що подивитися на Харківщині: маловідомі місця - BBC News Україна. *BBC News Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-58102724> (дата звернення: 29.09.2024).

*Кароліна ГРИЦЕНКО, студентка ВСП
«Вінницький торговельно-економічний
фаховий коледж ДТЕУ», м. Вінниця
Науковий керівник: **Наталія ТЕЛЯЧУК,**
викладач-методист*

THE NATIONAL PIROHOV'S ESTATE MUSEUM

Vinnitsia is one of the oldest cities in Ukraine, attracting tourists not only for its architecture but also for its rich cultural heritage. Located on the picturesque banks of the Southern Bug River, the city is a significant tourist and historical center of Podillia. Local attractions include Vinnitsia's Roshen fountains, ancient fortresses and numerous churches, but museums play a major role in the city's cultural life. In addition to numerous local history and art museums, the National Museum Estate of Mykola Ivanovych Pirohov is particularly